

Nr 37.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 8 februari 1952 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 88, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1—17.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet, i den mån ej därför närmare redogöres i det följande, hänvisa till statsrådsprotokollet.

Inledningsvis har departementschefen erinrat om behandlingen vid följande års riksdag av den då framlagda försäljningspropositionen nr 15 samt påmint att jordbruksutskottet i sitt utlåtande (nr 38/1951) över propositionen fäst uppmärksamheten å frågan om saluvärderingen av de till försäljning föreslagna egendomarna.

I samband med framläggande av förslag om försäljning av kronoegendomen Jäleby 1^a i Östergötlands län (punkt 1) har *domänstyrelsen* (skr. 27/11 1951) meddelat, att styrelsen med anledning av vad som inom riksdagen förekommit vid behandlingen av nämnda proposition vidtagit vissa åtgärder till utrönande av möjligheterna att åstadkomma ett värderingsförfarande, som på ett säkrare sätt än för närvarande kunde åskådliggöra det riktiga värdet av en egendom och medföra större enhetlighet vid värderingarna.

Domänstyrelsen har jämväl upptagit frågan om de grunder, som framdeles böra tillämpas vid värdering och disposition av arrendelediga kronoegendomar.

Styrelsen berör därvid först vad jordbruksutskottet i sitt utlåtande nr 38/1951 anfört om att de saluvärden, som åsatts kronoegendomar, i vissa fall synta vara väl låga i förhållande till egendomarnas verkliga värden. Styrelsen framhåller i samband därmed att de försäljningsförslag, som upprättats under 1951, ha anpassats efter den rådande prisnivån. Om tendensen i den snabba prisutvecklingen fortfar, kan det, uttalar styrelsen, på grund av omgången och tidsutdräkten vid handläggningen, understundom möta svårigheter att städse hålla värdet i nivå med förhållandet vid köpets avslutande. För att i någon mån råda bot härpå och med hänsyn särskilt till utvecklingen på virkesmarknaden har styrelsen i de förslag, som under hösten 1951 avlåtits till Kungl. Maj:t, när skäl därtill förelegat, låtit om-

värdera skogsmark och skog. Därvid har skog, som utan vidare kan avverkas och realiseras i marknaden, undantagits från försäljningen för att senare i samband med försäljningens genomförande antingen erbjudas arrendatorn till då rådande dagspris eller avverkas i domänverkets regi.

Härjämte berör domänstyrelsen frågan, i vilken utsträckning kronoegendomar, då fråga om försäljning uppkommer, böra utbjudas i allmänna marknaden. Styrelsen anför härom bland annat följande.

Efter antagandet av förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. har ansetts att, om arrendatorn icke vill förvärva egendomen på de uppskattade villkoren men i stället önskade fortfarande arrendera denna, egendomen borde ånyo utarrenderas. Enligt 1929 års försäljningsförordning (9 §) förelåg icke rätt till hembud vid försäljning av kronoegendom med mindre arrendatorn själv eller hans släkt före honom under minst tio år i följd innehaft egendomen.

Styrelsen kommer hädanefter att vid prövning av de särskilda försäljningsförslagen överväga, huruvida icke egendom bör utbjudas i allmänna marknaden, om arrendatorn innehaft egendom endast under sådan kortare tid och efter av staten lämnat hembud icke velat begagna sig av förköpsrätten. Saluvärdet bör då ökas med dels det belopp kronan har att gälda arrendatorn för förbättring enligt nyttjanderättslagen dels ock det belopp, som skäligen bör tillerkännas honom för annat större förbättringsarbete.

I en den 1 februari 1952 dagtecknad skrivelse har *domänstyrelsen* härjämte — i anslutning till ett ärende angående försäljning av skogsmark från kronoparken Nösslingehöjden i Hallands län, vartill utskottet återkommer längre fram (punkt 10) — upptagit frågan om befogenhet för domänstyrelsen att under vissa förutsättningar ändra upprättade kontraktsförslag, därest så skulle befinnas motiverat med hänsyn till nedgång i virkespriserna.

Domänstyrelsen anför att vid värderingen av en till försäljning föreslagen skogslott förfarits så, att på lotten verkstälts en utstämpling med rödfärg (s. k. klappalättstämpling) av den skog, som kunde uttagas omedelbart. Denna skog hade värderats efter 1951/52 års förslagspris, under det att övrig del av den växande skogen värderats efter på vanligt sätt beräknade medelpris, vilka icke påverkats av den hösten 1951 inträffade prishöjningen. Efter värderingstillfället har, framhåller styrelsen, inträffat en viss sänkning av virkespriserna. Styrelsen finner det icke möjligt att nu avgöra, om ytterligare förändringar i prisläget komma att ske intill den tidpunkt då försäljningarna, efter det Kungl. Maj:t och riksdagen fattat beslut, kunna slutföras. Om den skedda prissänkningen blir bestående eller ytterligare prissänkningar inträffa, är det emellertid att förvänta att det kan bli svårt att till de köpeskillingar, som angivits i kontraktsförslagen, genomföra försäljningen av såväl ifrågavarande lott som övriga på enahanda sätt värderade skogsområden. En möjlighet att övervinna dessa svårigheter synes vara att klappalättstämplingarna undantagas och att domänstyrelsen bemyndigas att träffa överenskommelse med köparna om försäljning av detta virke till de dagspriser, som gälla vid försäljningstillfället. Därest köparna icke önska förvärva stämplingsposten, kan denna helt undantagas och köpeskillingen minskas med värdet av denna.

Domänstyrelsen hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga styrelsen att i samtliga ärenden, vilka äro avsedda att underställas riksdagens prövning, verkställa sådan ändring i upprättade kontraktsförslag att utförd klappalättstämpling undantages vid köpet och hembjudes köparen till det vid försäljningstillfället gällande dagspriset.

Departementschefen har anfört:

»Innan jag ingår på de aktuella försäljningsärendena torde jag i korthet få ange min ståndpunkt till de mera allmänna frågor, som domänstyrelsen berört. Jag vill då först framhålla vikten av att de saluvärderingar, som läggas till grund för behandlingen av försäljningsärendena, skola företagas efter enhetliga grunder och på ett sådant sätt att de så säkert som möjligt ge uttryck för fastigheternas verkliga värde. Jag finner det därför tillfredsställande, att domänstyrelsen nu ägnat särskild uppmärksamhet åt denna fråga, och förutsätter att styrelsen även i fortsättningen kommer att noga följadensamma.

Oavsett vad som göres i nu angivna hänseende kvarstår emellertid i tider med starka prisfluktuationer svårigheten att avgöra, i vad mån man skall taga hänsyn till ett prisläge, om vars långvarighet inga som helst slutsatser kunna dragas. För min del finner jag det fullt befogat, att värderingen skall baseras på det aktuella prisläget, då det är fråga om tillgångar, som kunna och böra realiseras snabbt, exempelvis skog, som lämpligen kan avverkas omedelbart. I övriga fall synes det däremot motiverat att saluvärderingen skall ske under hänsynstagande till det allmänna prisläget under en något längre tidsrymd. Med bland andra de utgångspunkter som nu angivits har jag i huvudsak ej funnit anledning till erinran mot de värderingsgrunder, vilka tillämpats i de försäljningsärenden som nu föreligga till behandling.

En tillämpning av dessa värderingsgrunder beträffande avverkningsmoggen skog kan emellertid, på sätt domänstyrelsen framhållit i sin skrivelse den 1 februari 1952, medföra vissa svårigheter i händelse virkespriserna skulle falla mellan den tidpunkt, då värderingen gjordes, och den tidpunkt, då köpet skall avslutas. Den utväg att undvika dessa svårigheter, som styrelsen föreslagit, synes ge möjlighet att i skälig utsträckning beakta köparnas intressen. Domänstyrelsen torde därför böra äga befogenhet att i sådana fall, där Kungl. Maj:t eller riksdagen medgivit försäljning av kronoegendom, jämka de fastställda försäljningsvillkoren på sätt angives i nyssnämnda skrivelse. Vid behandlingen av de frågor om försäljning av kronoegendomar, som jag i det följande skall behandla, förutsätter jag att dylik möjlighet till jämkning skall föreligga.

Med anledning av vad domänstyrelsen anfört angående eventuellt vidgad tillämpning av förfarandet med utbudande av kronoegendomar på offentlig auktion vill jag framhålla, att det enligt min uppfattning är önskvärt att den praxis som, på sätt domänstyrelsen anfört, tillämpats efter antagandet av förordningen nr 176/1929, alltjämt skall följas, såvida ej speciella skäl föranleda till annat.»

Utskottet. I sitt utlåtande nr 38 till förra årets riksdag gav utskottet uttryck åt uppfattningen att saluvärdena å försäljningsfastigheterna borde i möjligaste mån motsvara de verkliga värdena å fastigheterna. Utskottet har med tillfredsställelse konstaterat att uttalandet föranlett domänstyrelsen att taga spørsmålet under grundligt övervägande. I de av styrelsen framlagda försäljningsförslagen synes värdesättningen i huvudsak ha skett på lämpligt sätt. Det använda förfaringssättet med s. k. klappalättstämpling, vilket innebär att skogstillgång som omedelbart kan uttagas och säljas åsättes ett särskilt värde, är enligt utskottets mening ägnat att befrämja en riktig värdering. Utskottet anser det jämväl vara fördelaktigt att köparen skall äga möjlighet att antingen låta den klappalättstämplade virkesposten ingå i förvärvet eller, om han så hellre önskar, avstå från posten och åtnjuta däremot svarande nedsättning av köpeskillingen. Utskottet ansluter sig vidare till förslaget om att försäljningsvillkoren skola kunna jämkas så att vid fallande virkespriser det klappalättstämplade virket skall betalas med hänsyn till det värde virket äger vid försäljningstillfället enligt då gällande dagspriser. Det synes därför lämpligt att, såsom föreslagits av departementschefen, domänstyrelsen bemyndigas företaga dylik jämkning vid försäljningar som beslutats av Kungl. Maj:t eller riksdagen. Denna möjlighet till jämkning bör sålunda förefinnas jämväl beträffande de försäljningsärenden som behandlas i förevarande proposition.

I likhet med departementschefen anser utskottet att den praxis som efter antagandet av 1929 års försäljningsförordning utbildat sig i fråga om hembud till kronoarrendator och hänsynstagande till arrendatorns intressen fortfarande skall gälla.

Utskottet övergår härefter till att behandla de under punkterna 1—16 i propositionen upptagna försäljningsärendena.

1:o.

Jäleby 1¹ i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 27/11 1951) hemställer, att kronoegendomen förra korpralsbostället 1 mantal Jäleby 1¹ i Gistads socken, Östergötlands län, skall på vissa angivna villkor säljas till egendomens arrendator Gösta Pettersson.

Om egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 20 kilometer från Linköping och 4 kilometer från Gistads järnvägsstation, är till den 14 mars 1952 utarrenderad mot en årlig avgäld av 1 700 kronor. Ägora äro utlagda i ett skifte. De innehålla 50,1 hektar, därav 27,6 hektar tomt och åker, 12,8 hektar äng och betesmark, 8 hektar skogsmark och 1,7 hektar impediment. Åkern utgöres i huvudsak av mullfattig lera och i övrigt av mullhaltig lera av tämligen god beskaffenhet. Egendomen drives för närvarande kreaturlös.

Byggnadsbeståndet är i mindre gott skick. Arbetarbostad saknas. Ett antal mindre byggnader och den elektriska anläggningen tillhöra arrendatorn.

Elektriska ledningar, tillhörande Norsholmstraktens elektriska distributionsförening och Forsaströms kraftaktiebolag, äro framdragna över ägor-na. Egendomen har del i Kumlaåns vattenavledningsföretag år 1951.

Taxeringsvärdet utgör 46 800 kronor, därav 43 700 kronor jordbruksvär-de och 3 100 kronor skogsvärde.

Saluvärdet, som den 2 december 1948 uppskattats till 74 400 kronor, varav 11 200 kronor för skog och skogsmark, har sedermera höjts till 84 000 kronor.

I ärendet hörda myndigheter ha tillstyrkt egendomens försäljning till arrendatorn.

Departementschefen har biträtt förslaget.

Utskottet. Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Jäleby 1ⁱ i Gistads socken, Östergötlands län, må säljas till egendo-mens arrendator Gösta Pettersson för en köpeskilling av 84 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

2:o.

Skärstad 3ⁱ i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 17/1 1952) hemställer, att kronoegendomen förra korpralsbostället 1/2 mantal Skärstad 3ⁱ i Aska (Varvs) socken, Östergöt-lands län, skall på vissa angivna villkor säljas till egendomens arrendator Karl Erik Varverud.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 7 km från Motala och 3,5 km från Varvs järnvägsstation, är till den 14 mars 1953 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1950/51 utgick med 3 067 kronor. Ägor-na äro utlagda i ett skifte innehållande 48,5 hektar, därav 27 hektar tomt, trädgård och åker, 8,5 hektar äng och betesmark, 12,7 hektar skogsmark och 0,3 hektar im-pediment. Åkerjorden är till större delen av mindre god beskaffenhet. Av åkerjorden bestå 3,5 hektar av mullhaltig lera, 7,5 hektar av mullhaltig syr-sand, 9 hektar av sandjord och 6 hektar av dyjord. Omkring 23 hektar äro täckdikade. Till egendomen hör andel i byallmänning (samfällt grustag om cirka 2 hektar). Av egendomens mark har till Motala stad mot en engångs-ersättning av 50 kronor upplåtits ett område om ca 100 m² som vändplats för vägmaskiner.

Byggnadsbeståndet är i huvudsak i gott skick. Boningshuset är ombyggt år 1947 för ca 26 000 kronor. Ekonomibyggnaderna äro medelgoda. Vissa anläggningar i boningshuset ha bekostats av arrendatorn. Denne äger den elektriska anläggningen å egendomen, en potatiskällare samt yttre vatten-ledningar till boningshuset och ladugården. Svartådalens elektriska distribu-tionsförening och Motala ströms kraftaktiebolag ha elektriska ledningar framdragna över ägor-na.

Taxeringsvärdet utgör 54 500 kronor, därav 46 800 kronor jordbruksvärde och 7 700 kronor skogsvärde.

Saluvärdet har uppskattats till 90 600 kronor, därav 64 100 kronor för inägorna, 500 kronor för andelen i byallmanningen och 26 000 kronor för skogsmark och skog enligt en av domänstyrelsen den 24 september 1951 fastställd värdering.

I ärendet hörda myndigheter ha liksom *departementschefen* tillstyrkt försäljningsförslaget.

Utskottet. Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Skärstad 3¹ i Aska socken, Östergötlands län, må säljas till egendomens arrendator Karl Erik Varverud för en köpeskilling av 90 600 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

3:o.

Krakstad Östergård 3¹ i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 27/11 1951) hemställer, att kronoegendomen förra mönsterskrivarebostället 1 mantal Krakstad Östergård 3¹ i Hogstads socken, Östergötlands län, skall på vissa angivna villkor säljas till egendomens arrendator Ivar Andersson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 7 kilometer från Mjölby och 1 kilometer från Hogstads järnvägsstation, är till den 14 mars 1952 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1951/52 utgår med 2 100 kronor. Ägorna äro utlagda i tre skiften, hemskiftet, utskiftet och skogsskiftet. Sammanlagda arealen utgör 58,6 hektar, därav 21,5 hektar tomt, trädgård och åker, 16,3 hektar äng och betesmark, 19,1 hektar skogsmark och 1,7 hektar impediment. Åkern på hemskiftet utgöres av mull- och grushaltig lera.

Byggnadsbeståndet är medelmåttigt. Ett antal mindre byggnader, vattenledningar och den elektriska anläggningen tillhöra arrendatorn. Motala kraftverk och Krakstads elektriska distributionsförening ha elektriska ledningar framdragna över ägorna. Egendomen har del i Torp—Krakstads dikningsföretag av år 1924 samt i Göstrings häradsallmanning, varifrån under de senaste tio åren erhållits en utdelning av 10 kubikmeter virke per år.

Taxeringsvärdet utgör 53 100 kronor, därav 46 800 kronor jordbruksvärde och 6 300 kronor skogsvärde.

Saluvärdet har slutligen uppskattats till 109 000 kronor, varav 37 400 kronor belöpa å skogsmark och skog enligt en av domänstyrelsen den 12 oktober 1951 fastställd värdering.

I ärendet hörda myndigheter ha tillstyrkt försäljningsförslaget.

Departementschefen har ej haft något att erinra mot förslaget.

Utskottet. Mot Kungl. Maj:ts förslag har utskottet icke funnit något att invända. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Krakstad Östergård 3¹ i Hogstads socken, Östergötlands län, må säljas till egendomens arrendator Ivar Andersson för en köpeskilling av 109 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

4:o.

Högby 4¹ i Östergötlands län.

Domänstyrelsen (skr. 15/12 1951) hemställer, att kronoegendomen förra korpalsbostället 1 mantal Högby 4¹ i Vreta Klosters socken, Östergötlands län, skall på vissa angivna villkor säljas till egendomens arrendator Erik Johansson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 14 kilometer från Linköping och 1 kilometer från Vreta Klosters järnvägsstation, är till den 14 mars 1952 utarrenderad mot en årlig avgäld av 2 061 kronor. Ägorna äro utlagda i ett skifte och innehålla 41,2 hektar, därav 35,4 hektar tomt, trädgård och åker, 5 hektar äng och betesmark samt 0,8 hektar impediment. Av åkerjorden består 16 hektar av godartad mullrik lera medan återstoden, som lider av torka, utgöres av klapperstensjord på kalkbergsgrund.

Byggnadsbeståndet är medelgott. Det bör dock kompletteras med maskinhall och traktor garage. Vidare bör manbyggnaden moderniseras om fem år. Ett antal mindre byggnader och byggnadsdelar samt den elektriska anläggningen tillhöra arrendatorn. Elektriska ledningar, tillhörande Linköpings elektriska kraft- och belysningsaktiebolag, äro framdragna över ägorna. Egendomen har del i Sjögestads-Glanstads dikningsföretag år 1946. Å egendomen belöpande andel i kostnaden för företaget, 1 964 kronor 16 öre, har erlagts av arrendatorn. Till egendomen hör andel i Gullbergs häradsallmänning, varifrån under åren 1940—50 erhållits en årlig utdelning av 32 kronor.

Taxeringsvärdet utgör 57 000 kronor jordbruksvärde.

Saluvärdet har uppskattats till 91 000 kronor.

I ärendet hörda myndigheter och *departementschefen* ha tillstyrkt försäljningsförslaget.

Utskottet. Tillstyrkande Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Högby 4¹ i Vreta Klosters socken, Östergötlands län, må säljas till egendomens arrendator Erik Johansson för en köpeskilling av 91 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

5:o.

Upplanda kronogård 3¹ och Upplanda 6¹ i Jönköpings län.

Domänstyrelsen (skr. 21/12 1951) hemställer, att huvudgården av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Upplanda Kronogård 3¹ och $\frac{2}{4}$ mantal Upplanda 6¹ i Vetlanda stad och Vetlanda socken, Jönköpings län, skall på vissa angivna villkor säljas till egendomens arrendator Erik Karlander.

Om egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen är belägen å ömse sidor om Emån, omkring 5 kilometer från Vetlanda stads centrum. Ursprungligen innehöll egendomen en areal av 363,43 hektar. Från densamma har emellertid genom avstyckning, avsöndring eller expropriation fränskilts tillhopa 61,54 hektar, därav till Vetlanda stad försålts 54,20 hektar (prop. nr 32/1950 p. 6). Återstående arealen utgör sålunda 301,89 hektar. Från denna har genom avstyckningsförrättning år 1951 fränskilts huvudgården med en areal av 123,50 hektar. Återstoden om 178,39 hektar utgör i ett sammanhängande skifte produktiv skogsmark, som är avsedd att även i fortsättningen bilda särskild skogsfastighet med natur av kronopark. Av huvudgårdens areal, 123,50 hektar, utgöra 38,30 hektar åker, 9,40 hektar äng, 15 hektar betesmark, 51,70 hektar produktiv skogsmark och 9,10 hektar impediment. Huvuddelen av inägorna med åbyggnaderna är belägen inom staden. Av åkerarealen består cirka 26 hektar av god eller medelgod sandmylla på alv-, sand- eller grusbotten, medan återstoden av åkern jämte ängen utgöres av intill Emån liggande, tidvis översvämmade marker. Omkring 3 hektar av åkern är täckdikad. Huvudgården ligger i sambruk med Getinge gård, som tillhör arrendatorns moder.

Byggnadsbeståndet, med undantag av ladugården, logen och stallet, har om- eller nybyggt åren 1943—1944. Ladugården är i dåligt skick och i behov av snar ombyggnad. Ett antal mindre hus, två silostorn, en borrarbrunn och vissa kompletteringar av den elektriska anläggningen tillhöra arrendatorn. Elektriska ledningar, tillhörande Vetlanda stad, äro framdragna över ägorna.

Taxeringsvärdet utgör 78 700 kronor jordbruksvärde inom staden och 8 500 kronor jordbruksvärde inom landskommunen. Skogen är samtaxerad med annan kronoskog.

Saluvärdet har uppskattats till 242 000 kronor, därav 62 000 kronor belöpa å skog och skogsmark enligt en av domänstyrelsen den 3 december 1951 fastställd värdering. I saluvärderingen ingår icke en särskilt utstämplad virkespost om 1 239 m³sk, som är avsedd att undantagas från försäljningen.

I ärendet hörda myndigheter ha i huvudsak tillstyrkt försäljningsförslaget.

Departementschefen har biträtt detsamma.

Utskottet. Utskottet har efter överbäggande funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må medgiva, att huvudgårdsslotten om 123,50 hektar av kronoegendomen Upplanda Kronogård 3¹ och Upplanda 6¹ i Vetlanda stad och Vetlanda socken, Jönköpings län, må säljas till lottens arrendator Erik Karlander för en köpeskilling av 242 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

6:o.

Kronoparken Asa i Kronobergs län.

Kungl. Maj:t har under förevarande punkt i överensstämmelse med domänstyrelsens framställning föreslagit, att från kronoparken Asa i Asa socken, Kronobergs län, skola till innehavarna på vissa angivna villkor säljas arrendelägenheterna Skattegården (Asa 11³), Erikstorp (Asa 11⁴) och Brunnstorp (Asa 11²).

I detta sammanhang har utskottet behandlat två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 387 av herr *Jansson, Fridolf*, och II: 514 av herr *Svensson* i Vä, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte uttala sig för att frågan om försäljning från kronoparken av fastigheterna Enekullen, Sandbäcken och Sandshagen upptages till förnyad prövning.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, får utskottet hänvisa till dessa.

Kronoparken Asa omfattar i ett sammanhängande komplex de tidigare till Asa säteri hörande fastigheterna. Huvudgården är belägen invid Asasjön, 37 kilometer från Växjö stad och 14 kilometer från Lamnhults järnvägsstation. Arealen utgör omkring 3 720 hektar, varav cirka 233 hektar åker, 115 hektar äng, 3 000 hektar skogsmark och 372 hektar övrig mark. Asa säteri har, sedan egendomen genom flyttkapitalbyråns försorg utbjudits till försäljning, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 11 november 1949 förvärvat av domänstyrelsen och förvaltas numera enligt de grunder som gälla för förvaltning av kronoparker.

Från kronoparken har enligt statsmakternas beslut (1950: prop. nr 162; r. skr. nr 190) till skogsvårdsgård upplåtits ett område om cirka 400 hektar beläget i kronoparkens södra del, öster om Asasjön.

Riksförbundet Landsbygdens folk gjorde under tiden för flyttkapitalbyråns handhavande av egendomen i skrivelse till Kungl. Maj:t framställning om utredning rörande ett rationellt ordnande av följande sex arrendejordbruk under säteriet, nämligen Skattegården, Erikstorp, Enekullen, Brunnstorp, Sandshagen och Sandbäcken. Häröver avgav *lantbruksnämnden* i länet yttrande den 5 juli 1949, vari anfördes bland annat följande.

Av lägenheterna Skattegården, Erikstorp och Enekullen kunde bildas fullt bärkraftiga enheter dels genom komplettering med angränsande åkerjord och dels genom att till dem lades erforderlig skogsmark, beräknad till omkring 50 hektar per enhet. De odlade arealerna, som skulle kunna tillföras dessa fastigheter, varierade mellan 8,5 och 9,75 hektar, vartill komme betesmarker av varierande storlek. Totalarealen per fastighet skulle uppgå till omkring 70 hektar. Avstyckning av dessa lägenheter komme icke att medföra svårigheter vid brukningen av under säteriet kvarvarande åkerarealer och skogsmark.

Lägenheten Sandshagen borde utläggas såsom stödjordbruk med en areal av 16 hektar, varav 4 hektar åker, omkring 5 hektar skogsmark samt återstoden betesmark.

Lägenheten Sandbäcken bildade en enklav i säteriets skogsmarker.

Nämnden ställde sig av detta och andra skäl tveksam till lämpligheten av friköp beträffande lägenheten och ansåge att, därest friköp komme till stånd, arealen borde begränsas till omkring 10 hektar.

Genom beslut den 11 november 1949 anbefalldes Kungl. Maj:t domänstyrelsen att i samråd med statens lantbruksorganisation verkställa närmare utredning rörande försäljning av mark från egendomen till de i lantbruksnämndens yttrande omnämnda arrendatorerna ävensom att till Kungl. Maj:t inkomma med av utredningen föranleddda förslag.

Sedan domänstyrelsen med anledning av Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut uppdragit åt skogstaxatorn Anton Hellström att föranstalta om utredningen, hade *förrättning å marken* hållits den 23 februari 1950 i närvaro av respektive nyttjanderättshavare, lantmätare och representanter för lantbruksnämnden samt domänverket. Samtliga av lantbruksnämnden i dess yttrande den 5 juli 1949 ifrågasatta upplåtelser från säteriet hade därvid undersökts. Utredningsresultatet hade redovisats i ett av Hellström den 7 mars 1950 avgivet utlåtande. Ur innehållet däri må här allenast redovisas, att de vid förrättningen närvarande ej ville tillstyrka försäljning av Enekullen och Sandbäcken, medan beträffande Sandshagen lantbruksnämndens representanter ej hade något att invända mot att lägenheten friköptes, vilket domänverkets tjänstemän däremot bestämt avstyrkte.

Lantbruksnämnden hade i yttrande över utredningen den 25 april 1950 i huvudsak tillstyrkt förslaget om försäljning av lägenheterna Skattegården, Erikstorp och Brunnstorp. I fråga om lägenheten Sandshagen hade nämnden alltjämt hyst den uppfattningen att lägenheten borde säljas till arrendatorn som stödjordbruk. Vad anginge lägenheterna Enekullen och Sandbäcken hade nämnden icke haft något yrkande.

Uppskattningsnämndens förslag till saluvärden för respektive lotter framgår av nedanstående uppställning.

Salulott	Areal ha				Saluvärde kr.	
	åker	äng	avrösn. jord	Summa	Summa	därav skogsvärde
Skattegården (Asa 11 ³)...	10 2640	7 9020	53 1840	71 3500	85 000	81 700
Erikstorp (Asa 11 ⁴).....	9 9040	8 3700	48 6260	66 9000	151 800	149 600
Brunnstorp (Asa 11 ²)....	0 2900	0 4230	0 3120	1 0250	2 000	—
Sandshagen.....	3 1000	5 9650	6 1350	15 2000	25 400	23 900

Uppskattningsnämnden har icke ansett sig böra tillstyrka försäljning av lägenheten Sandshagen, då lägenheten enligt nämndens mening är erforderlig för skötseln av kronoparken Asa och bör disponeras som skogsarbetarebostad. Försäljningsförslaget beträffande salulotten har emellertid delgivits arrendatorn. Denne har förklarat sig icke ha något att erinra mot den föreslagna köpeskillingen. Någon förklaring att han är spekulant på salulotten har han emellertid icke avlämnat, enär han anser skogsmarkstilldelningen till lotten alltför snävt tilltagen.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 27 november 1951 för egen del i ärendet anfört bland annat följande.

Styrelsen vill framhålla, att de framlagda förslagen så långt det varit möjligt utarbetats med hänsynstagande till de synpunkter som lantbruksnämnden framfört.

Av praktiska skäl böra salulotterna få tillträdas av köparna den 14 mars 1952. På grund härav bör den del av köpeskillingen för salulotten Erikstorp (Asa 11²), som belöper å det i huvudgårdsarrendet för Asa säteri ingående särskilt avstyckade området om 3,52 hektar, diskonteras till nämnda tidpunkt med hänsyn till att köparen, som bör tillförbindas att respektera gällande arrendeavtal, först från och med den 14 mars 1957 får disponera området. Köpeskillingen för lotten bör till följd härav bestämmas till i avrundat tal 151 100 kronor.

Vad angår salulotten Sandshagen, bör denna lott enligt jämväl styrelsens mening tillsvidare behållas för att disponeras som skogsjordbruk.

Lantbruksstyrelsen har beträffande de till försäljning ifrågasatta lägenheterna anfört följande.

Såsom framgår av handlingarna råder enighet mellan såväl statliga myndigheter som arrendatorer beträffande försäljningen av arrendelotterna Erikstorp, Skattegården och Brunnstorp. Enligt lantbruksstyrelsens mening hade det visserligen varit önskvärt, om de båda förstnämnda lotterna tilldelats mera åker. Enär de även enligt förslaget torde vara att betrakta som fullt bärkraftiga enheter, får dock styrelsen tillstyrka en försäljning av nämnda lotter med den föreslagna utformningen och för den angivna köpeskillingen.

Beträffande lotten Sandshagen anser domänstyrelsen, att den tillsvidare bör bibehållas som skogsjordbruk, emedan kronoparken har behov av den där bosatte brukarens arbetskraft. Lantbruksnämnden åter har tillstyrkt en försäljning. Enligt förrättningslantmätarens utlåtande föreligger intet hinder mot en avstyckning av lotten ur fastighetsbildningssynpunkt. Enligt lantbruksstyrelsens åsikt torde kronoparken även efter en försäljning kunna påräkna huvudparten av brukarens arbetsinsats utanför det egna jordbruket. Ur allmän social synpunkt torde det närmast vara en fördel, att brukaren har möjlighet att i viss mån utnyttja även andra arbetstillfällen i orten. Med hänsyn härtill samt vidare med hänsyn till att arrendatorn är uppfödd på och i mer än trettio år brukat ifrågavarande arrendelott får lantbruksstyrelsen tillstyrka försäljning av densamma enligt utstakade gränser och med den angivna köpeskillingen.

Kronobergs länsförbund av Riksförbundet Landsbygdens folk har i skrivelse den 24 oktober 1951 gjort framställning i fråga om dispositionen av vissa av de i det föregående omförmälda lägenheterna, nämligen *Sandshagen*, *Enekullen* och *Sandbäcken*. Länsförbundet hemställer vidare, att lantbruksnämnden i länet må erhålla uppdrag att i samråd med riksförbundet omedelbart uppgöra förslag till komplettering av sådana Asa säteri angränsande ofullständiga brukningsdelar som lämpa sig härför. Över framställningen ha domänstyrelsen, lantbruksnämnden och lantbruksstyrelsen yttrat sig.

Rörande lägenheterna Sandshagen, Enekullen och Sandbäcken anföres i framställningen och yttrandena i huvudsak följande.

Lägenheten *S a n d s h a g e n*. *Länsförbundet* anser att det saluvärde av 25 400 kronor, som åsatts lägenheten, är oskäligt högt. Enligt länsförbun-

dets mening är särskilt barrskogen om 1 203 m² värderad för högt, enär den består uteslutande av yngre bestånd, från vilka inga större uttag kunna göras åt gången. Lägenheten bör enligt förbundet få friköpas för 14 330 kronor. Vidare bör undersökas möjligheten att komplettera lägenheten med ytterligare skogsmark. *Domänstyrelsen* erinrar, att styrelsen i ett i annat sammanhang avgivet yttrande motsatt sig försäljning av lägenheten. Om emellertid lägenheten skall avyttras avstyrker styrelsen, att lägenheten kompletteras med skog utöver avstyckningsförslaget. Vid avstyckningsförrättningen har, anför styrelsen, till fullo iakttagits, vad lantbruksnämnden uttalat i fråga om salulottens omfattning, nämligen dels i yttrandet den 5 juli 1949 att lägenheten borde utläggas såsom bestående småbruk med en totalareal av 16 hektar, varav 4 hektar åker och 5 hektar skogsmark jämte betesmark, dels i yttrandet den 25 april 1950 att fastigheten borde utläggas såsom ett stödjordbruk med den areal och ägosammansättning, som lagen föreskriver. Vid avstyckningsförrättningen har, fortsätter styrelsen, distriktslantmätaren icke ansett erforderligt att, såsom arrendatorn begärt, tilldela salulotten mera betesmark. Vidare har förrättningslantmätaren förklarat, att den föreslagna fastighetsbildningen överensstämmer med de villkor, som äro stadgade i 19 kap. jorddelningslagen. Under sådana förhållanden finnes enligt styrelsens mening icke anledning att tilldela salulotten ytterligare skogsmark. I samband med 1947 års ändring av jorddelningslagen har för övrigt uttalats, att ett stödjordbruk icke kan på samma sätt som ett egentligt jordbruk anses vara beroende av stöd av skog. *Lantbruksnämnden* vidhåller sin tidigare uttalade uppfattning att lägenheten bör bestå såsom arbetarsmåbruk och såsom sådant säljas till nuvarande brukaren. Nämnden ifrågasätter emellertid om icke vid prissättningen av lägenheten skulle kunna tillämpas en beräkningsgrund där skogen åsattes samma pris, som gällde vid domänstyrelsens förvärv av Asa säteri, med de jämkningar uppåt, som förekomsten av överårig och omedelbart salufärdig skog kan motivera. Lantbruksnämnden anser sig icke kunna biträda förslaget om utvidgning av lägenheten på sådant sätt att fastigheten skulle få karaktären av familjejordbruk. Enligt nämndens mening torde domänverket tillförsäkras arbetskraft även om brukaren av lägenheten blir ägare till fastigheten. *Lantbruksstyrelsen*, som i tidigare yttrande tillstyrkt försäljning av lägenheten med omfattning enligt avstyckningsförslaget, anser det icke lämpligt att förändra fastighetens karaktär genom en utökning av densamma på sätt länsförbundet föreslagit. Styrelsen avstyrker fördenskull förslaget härutinnan. Vad angår prisfrågan anser styrelsen lantbruksnämndens synpunkt värd beaktande.

Lägenheterna *Enkullen* och *Sandbäcken*. *Länsförbundet* anser att lägenheterna böra efter komplettering med ytterligare skog omedelbart avstyckas och hembjudas innehavarna. *Domänstyrelsen* hänvisar till sitt tidigare yttrande, vari styrelsen på de skäl, som anförts i lantbruksnämndens utredning, avstyrkt försäljning av lägenheterna. *Lantbruksnämnden* framhåller i fråga om lägenheten *Enkullen* att de inägor, som vid eventuell avstyckning skulle tilldelas styckningslotten, nu ingå i arrendet av Asa säteri och således icke kunna disponeras förrän vid arrendetidens utgång år 1957. Vad lägenheten *Sandbäcken* angår framhåller nämnden, att några särskilda skäl, som skulle motivera en försäljning av lägenheten, icke anförts. Därest avstyckning enligt länsförbundets förslag genomfördes skulle inom säteriets ägor bildas en enklav, vilken ur flera synpunkter måste anses olämplig. Den sålunda bildade fastigheten skulle ingalunda bilda ett önskvärt familjejordbruk. Åkerarealen skulle komma att ligga splittrad på fyra skiften, därav ett mer än 1 000 meter från bruknings-

centrum. Arronderingen skulle således bli mindre god och jordbruket måste bli svårbrukat. *Lantbruksstyrelsen* framhåller beträffande Enekullen, att det med hänsyn till byggnadernas dåliga tillstånd måste bli fråga om fullständig nybyggnad, om denna lägenhet skall säljas. Såväl arrendatorn som hans son ha emellertid avflyttat till annan ort. Vidare är att märka, att en del av arrendelotten tagits i anspråk för förstärkning av den till försäljning föreslagna arrendelotten Erikstorp. Även en försäljning av Sandbäcken anser styrelsen vara olämplig med hänsyn till lottens läge och utformning. Styrelsen anser det också vara osäkert, huruvida en avstyckning av denna lott är möjlig. Styrelsen finner sig av angivna skäl icke kunna biträda förslaget om en försäljning av lägenheterna.

Departementschefen har bland annat anfört följande.

»Vad angår de sex arrendelägenheter under Asa säteri, beträffande vilka önskemål om friköp alltjämt föreligga från arrendatorernas sida, nämligen Skattegården, Erikstorp, Brunnstorp, Sandshagen, Enekullen och Sandbäcken, råder enighet beträffande försäljningen av de tre förstnämnda. Jämväl jag anser att dessa lägenheter, sådana de utbrutits från säteriet vid numera verkställda avstyckningsförrättningar, böra överlätas till arrendatorerna med tillträde den 14 mars 1952. Om möjligt bör därvid genom domänstyrelsens förmedling ordnas så att tillträde sagda dag kan äga rum även av det salulotten Erikstorp tillagda, i huvudarrendet för Asa säteri ingående särskilt avstyckade området om 3,52 hektar. De priser, som åsatts lägenheterna, synas med hänsyn till förhållandena böra godtagas. Jag biträder alltså försäljningsförslaget i denna del. I fråga om lägenheterna Enekullen och Sandbäcken tala enligt min mening övervägande skäl för att dessa lägenheter, såsom myndigheterna ansett, böra bibehållas i kronans ägo. Vad den senare lägenheten angår vill jag i detta sammanhang särskilt erinra om att en utbrytning av denna lägenhet ur fastighetsbildningssynpunkt måste anses mindre lämplig samt att det under ärendets förberedande handläggning uttalats tveksamhet, huruvida avstyckning av densamma är möjlig. Jag förutsätter emellertid att innehavaren av lägenheten skall beredas möjlighet att kvarbo å densamma eller, om tillfälle därtill skulle uppstå och han så skulle önska, att förvärva någon annan lägenhet inom säteriet, som är mera lämpad att utbrytas som särskild fastighet. Vad slutligen angår lägenheten Sandshagen ha uppskattningsnämnden och domänstyrelsen avstyrkt försäljning medan lantbruksnämnden och lantbruksstyrelsen tillstyrkt, att densamma skall säljas till arrendatorn såsom stödjordbruk. För egen del ansluter jag mig till sistnämnda myndigheters uppfattning. Den skogsmarkstilldelning, som ifrågasatts till denna lägenhet, synes emellertid även vid lägenhetens bibehållande såsom stödjordbruk väl knapp, och frågan om möjligheterna att bereda denna lägenhet något större skogsmarksareal bör därför enligt min mening utredas. Med hänsyn härtill är jag ej för närvarande beredd att framlägga förslag rörande försäljning av denna lägenhet.

För genomförande av försäljningen av lägenheterna Skattegården och Erikstorp är riksdagens medverkan erforderlig. Frågan om försäljning av lägenheten Brunnstorp torde i samband därmed böra underställas riksdagens prövning.»

Utskottet. Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget rörande försäljning till arrendatorerna av fastigheterna Asa 11³ (Skattegården), Asa 11⁴ (Erikstorp) och Asa 11² (Brunnstorp) har icke givit utskottet anledning till erinran. Vad angår lägenheterna Enekullen, Sandbäcken och Sandshagen kunna enligt utskottets mening vissa skäl åberopas till förmån för att jämväl dessa böra säljas till sina nuvarande eller förutvarande arrendatorer eller deras rättsinnehavare. Utskottet har därför ej velat motsätta sig motionärernas yrkande om att försäljningsfrågan beträffande dessa lägenheter upptages till förnyad prövning. Enligt gällande bestämmelser torde det i förevarande fall närmast ankomma på Kungl. Maj:t eller domänstyrelsen att avgöra huruvida lägenheterna skola säljas.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt motionerna I: 387 och II: 514, medgiva, att från kronoparken Asa i Asa socken, Kronobergs län, må säljas fastigheten Asa 11³ (Skattegården) till arrendatorn Josef Lilja för en köpeskillning av 85 000 kronor, fastigheten Asa 11⁴ (Erikstorp) till arrendatorn Gustav Johansson för en köpeskillning av 151 800 kronor och fastigheten Asa 11² (Brunnstorp) till Johan August Bern för en köpeskillning av 2 000 kronor, samtliga salulotter på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

7:o.

Kronoparken Bergebo i Kalmar län.

Domänstyrelsen (skr. 1/2 1952) hemställer, att av den i kronoparken Bergebo ingående fastigheten Bergebo 1¹ i Kristdala socken, Kalmar län, skall till arrendatorn av skogsjordbruket Bergebo John Andersson säljas ett område om cirka 129,269 hektar mot en köpeskillning av 118 000 kronor och på villkor i övrigt som angivits i ett rörande försäljningen upprättat köpekontrakt. Avtalet, vilket innehåller sedvanliga försäljningsvillkor, förutsätter godkännande av Kungl. Maj:t och riksdagen.

Sedan Andersson hos domänstyrelsen anhållit att få inköpa det av honom arrenderade skogsjordbruket Bergebo jämte erforderlig skogsmark, har avstyckningsförrättning påbörjats den 8 maj 1951. Därvid har såsom salulott utlagts ett område om 129,269 hektar, betecknat med litt. Aa å en i ärendet företedd karta. Området är beläget omkring 7 kilometer från Vena järnvägsstation och 2 kilometer från allmän väg. Utfartsväg finnes. Av arealen utgöra 8,900 hektar åker, 3,941 hektar äng, 52,710 hektar skogsmark, 14,663 hektar fastmarksimpediment och 49,055 hektar vattenområde. *Uppskattningsförrättning* för saluvärdering av området har därefter hållits den 20 november 1951. Härav inhämtas bland annat följande.

Åkern är i stort sett av medelgod till svag beskaffenhet. Omkring hälften därav ligger i mycket splittrade ägofigurer och består av starkt stenbun-

den mull- och lerblandad grusjord. Övrig del av åkern utgör en sammanhängande äga belägen över en kilometer från byggnationen och består här av mullblandad djord på lerbotten. Ängsmarken utgöres av hårdvallsäng av relativt god beskaffenhet. Skogsmarkens ideala bonitet utgör 5,1 m³sk. Virkesförrådet har uppskattats till 4,879 m³sk, motsvarande 93 m³sk/ha.

Å salulotten finnas boningshus, ladugårdsbyggnad, stallbyggnad samt uthus. Byggnaderna, vilka samtliga tillhöra kronan, äro i gott till medelgott skick. Boningshuset är reparerat och moderniserat år 1950.

Värdet av jordbruket har beräknats till 29 916 kronor. Vid värdesättningen har hänsyn tagits till att å salulotten befintliga byggnader äro utbyggda för en åkerareal betydligt större än vad salulotten omfattar. Å salulotten befintlig skog, som domänverket skall avverka, har utmärkts med gul klappalättstämpling och innehåller en kubikmassa av 2 000 m³sk. Värdet härå har med tillämpning av 1951—52 års förslagspriser beräknats till 125 600 kronor. Värdet av återstående skog med skogsmark har beräknats till 88 200 kronor. Saluvärdet av lotten har sålunda uppskattats till (29 916 + 88 200 =) 118 116 kronor, som avrundats till 118 000 kronor.

Saluområdet angränsar åt väster den av Andersson ägda fastigheten Skinshult 1⁴. Nordöstra delen av denna fastighet utgör ett utmarksskifte om 13,234 hektar, vilket angränsar den del av kronoparken som skall kvarbliva i kronans ägo. Nämnda skifte har Andersson förbundit sig att avyttra till kronan för en köpeskilling av 14 500 kronor. Skiftet avses skola sammanläggas med kronoparken.

Därest Andersson medgives tillstånd att förvärva salulotten, komma de av honom sambrukade fastigheterna att omfatta omkring 27,6 hektar åker, 10 hektar äng och 150 hektar skogsmark.

I ärendet hörda myndigheter ha liksom *departementschefen* tillstyrkt förslaget.

Utskottet. Utskottet biträder framställningen och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att av fastigheten Bergebo 1¹ i Kristdala socken, Kalmar län, förenämnda lott med en areal av omkring 129,269 hektar må säljas till John Andersson för en köpeskilling av 118 000 kronor samt på de villkor i övrigt, som finnas angivna i det rörande försäljningen upprättade köpekontraktet.

8:o.

Slite 3¹ i Gotlands län.

Länsstyrelsen i Gotlands län (skr 13/10 1950) hemställer, att kronofastigheten Slite 3¹ i Othems socken, Gotlands län, skall utan vederlag med äganderätt överlätas till hamndirektionen för Slite lanthamn. Över framställningen ha yttranden avgivits av hamndirektionen för Slite lanthamn, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt kammarkollegiet.

Kammarkollegiet erinrar, att fastigheten Slite 3¹ har gemensam ägovidd med den lanthamnen tillhöriga fastigheten Österby 1¹. För att bringa reda i lanthamnens äganderättsförhållanden synes det därför lämpligt, att lanthamnen genom överlåtelse från kronan skall erhålla äganderätt till fastig-

heten Slite 3¹. Överlåtelsen av fastigheten bör enligt kollegiet ske vederlagsfritt. Kollegiet erinrar därvidlag om att Kungl. Maj:t tidigare medgivit, att område av kronodonationsjord finge utan ersättning överlätas till landsting för att användas som plats för sjukhus. Såsom villkor hade därvid, anför kollegiet vidare, föreskrivits att området, därest det icke användes för ändamålet eller liknande ändamål, skulle i gravationsfritt skick återlämnas utan ersättning men med rätt för landstinget att tillgodogöra sig därå uppförda, landstinget tillhöriga byggnader. I anslutning härtill bör enligt kollegiet såsom villkor för nu ifrågakvarande överlåtelse uppställas att fastigheten, därest den icke vidare användes för hamnändamål, skall utan ersättning i gravationsfritt skick återställas till kronan med rätt likväl för hamndirektionen att tillgodogöra sig å det gemensamma ägoområdet för fastigheten och fastigheten Österby 1⁷ uppförda, hamndirektionen tillhöriga byggnader.

Övriga myndigheter ha jämväl tillstyrkt framställningen liksom även *departementschefen*.

Utskottet. Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, att riksdagen må medgiva, att kronofastigheten Slite 3¹ i Othems socken, Gotlands län, må utan vederlag och på de villkor, som kammarkollegiet föreslagit, för hamnändamål överlätas till hamndirektionen för Slite lanthamn.

9:o.

Brösarp 74¹ i Kristianstads län.

Domänstyrelsen (skr. 8/2 1952) hemställer, att av kronoegendomen Brösarp 1¹, 3¹, 4¹ och 16¹ i Brösarps socken, Kristianstads län, skall till arrendatorn Sture Månsson enligt vissa angivna villkor säljas ett område om 107,225 hektar, vilket utbrutits såsom särskild fastighet med beteckningen Brösarp 74¹.

Rörande kronoegendomens beskaffenhet m. m. inhämtas följande.

Egendomen innehåller en areal av 176,60 hektar, förlagd i två skiften, ett hemskifte om 103 hektar och ett utskifte om 73,60 hektar.

Av ägorna har till Sture Månsson för tiden till den 14 mars 1956 utarrenderats ett område om 96,60 hektar, omfattande 91 hektar av hemskiftet och 5,60 hektar av utskiftet. Avgälden härför utgick för arrendeåret 1950/51 med 2 549 kronor. Återstoden av egendomen, 80 hektar, förvaltas som kronopark.

Åkern å hemskiftet är genomgående av ytterst lätt och sandig beskaffenhet samt består huvudsakligen av kampermylla. Å utskiftet förekommer mest mulljord.

Av byggnaderna är boningshuset av god beskaffenhet men måste byggnaden inom kort förses med hårt tak i stället för det nuvarande halmtaket. Loglängan är medelgod, stalllängan mindre god, svinhuset knappast medelgott samt vagnsporten mindre god.

Egendomen har del i samfällt fiske (i Verkeån). Värdet av detta är emellertid obetydligt. Taxeringsvärdet enligt 1945 års taxering är 55 200 kronor.

Beredningsnämnden för 1952 års fastighetstaxering har föreslagit ett taxeringsvärde av 91 000 kronor, därav 4 000 kronor skogsvärde.

Sedan arrendatorn Månsson gjort framställning att få förvärva den till honom upplåtna delen av egendomen jämte viss skogsmark har från densamma avstyckats dels hela hemskiftet med undantag av ett område om 1,0905 hektar, dels ock en mindre del, 5,636 hektar, av utskiftet. Arealen av den sålunda utlagda lotten, vilken i jordregistret införts under beteckningen Brösarp 74¹, uppgår till 107,225 hektar. Därav utgöra 44,190 hektar åker, 36,912 hektar äng och odlingsmark, 11,815 hektar skogsmark samt 14,308 hektar annan avrösningsjord.

Salulotten har åsatts ett värde av 105 600 kronor, därav 15 000 kronor belöpa å skogsmark med växande skog enligt en av domänstyrelsen den 14 december 1951 fastställd uppskattning.

I ärendet hörda myndigheter ha tillstyrkt försäljningsförslaget. Så har ock *departementschefen* gjort.

Utskottet. Utskottet förordar bifall till förslaget och hemställer alltså, att riksdagen må medgiva, att fastigheten Brösarp 74¹ i Brösarps socken, Kristianstads län, må säljas till arrendatorn Sture Månsson för en köpeskilling av 105 600 kronor samt under de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

10:o.

Kronoparken Nösslingehöjden m. m. i Hallands län.

Domänstyrelsen (skr. 21/12 1951) hemställer, att från kronoparken Nösslingehöjden i Nösslinge socken, Hallands län, skola till ägarna av fastigheterna Körshult Lilla 1², Ollered 1² och Åkerkulla 1¹ säljas tre lotter om tillhoppa 45,06 hektar samt att från fastigheten Dalagärde 1⁵ i samma socken skall säljas en lott om 44,62 hektar till ägaren av fastigheten Dalagärde 1⁴.

I fråga om den förberedande behandlingen av ärendet må här nämnas följande.

I en till Kungl. Maj:t år 1946 ingiven framställning anhöllo ägarna av fastigheterna Körshult 1², 2² och 2³ samt Ollered 1² och 1³ att såsom tillskottsjord till fastigheterna få förvärva erforderliga markområden från kronoparken Nösslingehöjden. Vidare anhöll ägaren av fastigheten Dalagärde 1⁴ att få för sammanläggning med sin fastighet förvärva den då till inköp av kronan hembjudna fastigheten Dalagärde 1⁵. Sedan yttranden häröver avgivits av domänstyrelsen, egnahemsnämnden i länet och egnahemsstyrelsen fann Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 21 mars 1947 gott dels bemyndiga domänstyrelsen att för kronans räkning inköpa fastigheten Dalagärde 1⁵, dels ock uppdraga åt egnahemsstyrelsen att i samråd med domänstyrelsen uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande eventuell försäljning till sökandena av tillskottsjord i lämplig omfattning från kronoparken Nösslingehöjden och fastigheten Dalagärde 1⁴.

I sin skrivelse den 21 december 1951 — vilken jämväl innefattar yttrande över en till jordbruksdepartementet ingiven, till styrelsen remitterad framställning den 4 november 1951 från ägaren av fastigheten Dalagärde 1^s — anför *domänstyrelsen* inledningsvis följande.

Vid samråd mellan styrelsen och dåvarande egnahemsstyrelsen, innefattande jämväl överläggningar å marken, hade förslag framlagts om förstärkning av fastigheterna Körshult Lilla 1^s, Ollered 1^s och Dalagärde 1^s. Härjämte hade föreslagits att ett mindre område med hänsyn till belägenheten borde hembjudas ägaren av fastigheten Åkerkulla 1^s. Fastigheterna Körshult 2^s och 2^s, vilka vore att betrakta som stödjordbruk av lämplig omfattning, borde enligt ämbetsverkens mening icke förstärkas. Någon utökning av fastigheten Ollered 1^s, vilken utgjorde bostadslägenhet, borde icke heller ifrågakomma. Sedan överenskommelse sålunda träffats om omfattningen av försäljningarna, hade lantbruksstyrelsen hemställt, att domänstyrelsen måtte vidtaga åtgärder för genomförande av försäljningarna. I anledning härav hade domänstyrelsen uppdragit åt skogstaxatorn Anton Hellström att föranstalta om värdering av nämnda områden.

Enligt *förrättningsmannens förslag* böra nedan angivna fastigheter utökas till omfattning på sätt anges i följande uppställning.

	Åker	Äng	Prod. skogs- mark	Imp.	Summa hektar	Virkes- förråd m ³ /sk	Saluvärde kronor
<i>Körshult Lilla 1^s</i>							
nuvarande ägor	8·05	6·35	9·60	4·35	28·35		
tillskottsjord (lott 1)			20·61	0·69	21·30	49·65	2 050
<i>Ollered 1^s</i>							
nuvarande ägor	7·86	3·15	19·09		30·10		
tillskottsjord (lott 2)			20·20	1·75	21·95	52·05	2 320
<i>Dalagärde 1^s</i>							
nuvarande ägor	3·30	1·—	10·10	2·50	16·90		
tillskottsjord (lott 4)			36·84	7·78	44·62	61·52	5 980
<i>Åkerkulla 1^s</i>							
nuvarande ägor	6·80	0·20	67·20		74·20		
tilläggsjord (lott 3)	0·05	0·04	1·72		1·81	76·01	36

Salulotterna ha närmare angivits å fyra av distriktslantmätaren Per Söderpalm år 1951 upprättade kartor.

Å lott nr 1 finnas två kronan tillhöriga kojbyggnader, vilka äro avsedda att bortföras. I övrigt äro lotterna obebyggda.

Vid förslagets genomförande komma enligt förrättningsmannen de nu ofullständiga fastigheterna Körshult Lilla 1^s, Ollered 1^s och Dalagärde 1^s att få en sådan utökning av skogsmarksarealen att de torde bli fullt bärkraftiga. I fråga om fastigheten Åkerkulla 1^s uttalar förrättningsmannen att den föreslagna avstyckningen och sammanläggningen visserligen icke i och för sig komme att inverka på fastighetens möjlighet att bestå såsom särskild fastighet för jordbruksändamål. Åtgärden vore emellertid med hänsyn till områdets belägenhet synnerligen ändamålsenlig ur arronderings-synpunkt samt därför lämplig ur fastighetsbildningssynpunkt och till gagn för jordbruket i orten.

Köparna av lotterna nr 1, 2 och 3 ha förklarat sig villiga att kontant inköpa respektive lotter till de saluvärden, som åsatts dem. Såsom framgår av vad inledningsvis anförts har emellertid köparen av lotten nr 1 sedermera i skrivelse till domänstyrelsen anfört, att den föreslagna köpeskillingen för denna lott syntes vara för hög med hänsyn till att virkespriserna visade en nedåtgående tendens, samt hemställt att köpeskillingen måtte reduceras avsevärt.

Ägaren till Dalagärde 1⁴ har i särskilda skrifter fäst uppmärksamheten på att han redan vid tidpunkten för kronans förvärv av fastigheten Dalagärde 1⁵ önskade förvärva denna fastighet samt att han då möjligen kunnat genomföra köpet. I anledning härav anser han, att han bör medgivas rätt att inköpa lotten nr 4 enligt den värdering, som kronan verkställde år 1946 (55 000 kronor för hela fastigheten). Han har dock inför förrättningsmannen förklarat sig villig inköpa lotten till det pris, som Kungl. Maj:t och riksdagen kunna komma att fastställa.

Domänstyrelsen har icke funnit skäl föreligga till nedsättning av köpeskillingen för lott nr 4 och tillstyrker därför, att såväl denna som övriga lotter skola säljas till de av förrättningsmannen angivna saluvärdena. Försäljningarna böra enligt styrelsen ske på villkor, som finnas intagna i fyra inom styrelsen upprättade förslag till köpekontrakt rörande lotterna. Villkoren äro i huvudsak de sedvanliga.

Departementschefen har anfört följande.

»Jag har intet att erinra mot domänstyrelsens förslag. Beträffande möjligheten att nedsätta köpeskillningarna i händelse av nedgång i virkespriserna vill jag hänvisa till vad jag inledningsvis anfört därom. För en försäljning av lotterna nr 1, 2 och 4 är riksdagens medverkan erforderlig. Frågan om försäljning av lotten nr 3 torde i samband därmed böra underställas riksdagens prövning.»

Utskottet. Vad först angår lotten nr 4 hade såsom framgår av utredningen de nu föreslagna köparna till lotten år 1946 önskat förvärva fastigheten Dalagärde 1⁵, som i huvudsak motsvarar ifrågavarande lott, men något köp för deras räkning kom då ej till stånd. Fastigheten hade då i stället inköpts av domänstyrelsen för 55 000 kronor. Lotten har nu med hänsyn till de under hösten 1951 rådande höga virkespriserna åsatts ett saluvärde av 126 000 kronor. Härav belöpa dock cirka 59 200 kronor på å lotten utförd klappalättstämpling. Enligt de av utskottet tidigare tillstyrkta värderingsgrunderna äga köparna rätt att från förvärvet undantaga det klappalättstämplade virket. Om så sker, kommer köpeskillingen att nedbringas till 66 800 kronor. Därest köparna välja att låta klappalättstämplingen medfölja fånget, kommer däremot köpeskillingen att uppräknas med det värde stämplingsposten har vid försäljningstillfället enligt då gällande dagspriser.

En delegation av utskottet har besökt lotterna nr 1, 2 och 4. Å de delar av skogsmarken, främst å lotten 4, som delegationen besiktigade, hade klappalättstämplingen enligt delegationens förmenande gjorts mycket försiktigt.

En icke oväsentlig virkeskvantitet torde därför kunna omedelbart uttagas utöver det klappalättstämplade virket.

Vid bedömande av försäljningsförslaget i fråga om salulotten nr 4 har utskottet, som bland annat beaktat berörda fastighetstransaktion beträffande Dalagårde 1⁵, funnit att skäl kunna åberopas som tala till förmån för att de föreslagna köparna skola få åtnjuta någon nedsättning av köpeskillingen. Utskottet har emellertid efter övervägande av de i ärendet framkomna synpunkterna stannat för att icke böra motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag. Där est det klappalättstämplade virket kommer att bibehållas i kronans ägo synes avverkningsarbetet böra i första hand erbjudas personer ur köparnas krets.

Jämväl beträffande salulotterna nr 1 och 2 har utskottet funnit sig böra lämna försäljningsförslagen utan erinran. Framställningen i fråga om lotten nr 3 föranleder ej heller någon invändning från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet alltså,

att riksdagen må medgiva, att från kronoparken Nösslingehöjden respektive fastigheten Dalagårde 1⁵ i Nösslinge socken, Hallands län, må säljas omförmälda fyra lotter, varav lott nr 1 till ägaren av fastigheten Körshult Lilla 1², Sven Johan Larsson, för en köpeskillning av 40 500 kronor, lott nr 2 till ägarna av fastigheten Ollered 1², Jonas Artur och Gustaf Hilmer Johansson, för en köpeskillning av 56 000 kronor, lott nr 3 till ägarna av fastigheten Åkerkulla 1¹, Gustaf Evert och Ester Linnea Albinsson, för en köpeskillning av 930 kronor och lott nr 4 till ägarna av fastigheten Dalagårde 1¹, Hjalmar och Ellen Cecilia Börjesson, för en köpeskillning av 126 000 kronor, samtliga lotter på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

11:o.

Torsby Mellangård 2¹ och Torsby Norgård 3¹ i Göteborgs och Bohus län.

Domänstyrelsen (skr. 15/12 1951) hemställer, att kronoegendomen förra fältväbelsbostället $\frac{3}{4}$ mantal Torsby Mellangård 2¹ och $\frac{1}{4}$ mantal Torsby Norgård 3¹ i Torsby socken, Göteborgs och Bohus län, skall på vissa angivna villkor säljas till egendomens arrendator Gunnar Olsson.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. inhämtas följande.

Egendomen, som är belägen 14 kilometer från Kungälv och 12 kilometer från Ytterby station, är till den 14 mars 1956 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1950/1951 utgick med 2 066 kronor 32 öre. Ägor na äro utlagda i ett hemskifte och ett skogsskifte. Arealen uppgår till 60,9 hektar, därav 20,4 hektar tomt och åker och 9,5 hektar äng samt 31 hektar annan mark. Åkerjorden består huvudsakligen av mer eller mindre mullblandad ganska styv lera på botten av gullera och blålera. Den är av god beskaffenhet. All åker å hemskiftet har gammal dränering fränsett 2,75 hektar,

som äro nytäckdikade. Arronderingen är god. Skogsmarken är mycket bergig. Egendomen har del i en Torsby skifteslag tillhörig mosse, som användes till bete.

Av kronans hus är manbyggnaden i mycket gott skick sedan den år 1946 moderniserats av arrendatorn med ett bidrag av kronan å 26 200 kronor. Ekonomibyggnaderna äro däremot gamla och otidsenliga men dock tillräckliga för gårdens behov. De befinna sig i knappt medelgott skick. Ett traktorgarage jämte de elektriska anläggningarna, med undantag av elektriska installationen i manbyggnaden, tillhöra arrendatorn. Torsby—Harestads elektriska distributionsförening har kraftledningar framdragna över egendomen.

Taxeringsvärdet utgör 49 200 kronor, därav 47 000 kronor jordbruksvärde och 2 200 kronor skogsvärde.

Saluvärdet vid försäljning till arrendatorn har uppskattats till 64 100 kronor, därav 12 500 kronor för skogsmark och växande skog enligt en av domänstyrelsen i september 1951 fastställd värdering.

I ärendet hörda myndigheter ha liksom *departementschefen* tillstyrkt försäljningsförslaget.

Utskottet. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Torsby Mellangård 2¹ och Torsby Norgård 3¹ i Torsby socken, Göteborgs och Bohus län, må säljas till egendomens arrendator Gunnar Olsson för en köpeskilling av 64 100 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

12:o.

Valsta 4² samt Valsta 4²³⁻²⁶ i Örebro län.

Domänstyrelsen (skr. 3/12 1951) hemställer, *dels* att kronoegendomen ⁶⁵/₁₀₀ mantal Valsta nr 4 litt. Aa Valsta 4² i Askers socken, Örebro län, skall säljas till egendomens arrendator Erik E. Eriksson, *dels ock* att de fyra därifrån avstyckade ägotterna Valsta 4²³, 4²⁴, 4²⁵ och 4²⁶ skola säljas till dessas brukare Adolf Carlsson. Styrelsen har föreslagit sedvanliga villkor för försäljningarna.

Rörande beskaffenheten m. m. av egendomen Valsta 4², i det följande benämnd huvudgården, inhämtas följande.

Egendomen, som är belägen 2 kilometer från Odensbacken, är till den 14 mars 1959 utarrenderad mot en årlig avgäld av 2 900 kronor. Ägora äro förlagda i två skiften, hemskitet och skogsskitet. Arealen uppgår till 38,5 hektar tomt, trädgård och åker samt 31,4 hektar skogsmark. Åkerjorden, som är av mycket god beskaffenhet, består av godartad lera och sandmylla. Cirka hälften därav är systemtäckdikad. Hävden är förstklassig.

Byggnaderna äro i gott eller medelgott skick. Manbyggnaden är dock dragig och kall samt i behov av ombyggnad. Arrendatorn äger en i logen inbyggd siloanläggning, den elektriska installationen samt en hydroforanläggning.

Ladugården har av arrendatorn försetts med ny inredning med bidrag av kronan allenast för materialkostnaderna.

Egendomen har intill år 1961 andel i Sibbasäckens dikningsföretag. Anuiteten uppgår till 266 kronor 76 öre. Egendomen är vidare delaktig i Askers häradsallmänning. Utdelningen per år uppgår till 45 kronor 50 öre.

Taxeringsvärdet utgör 49 800 kronor jordbruksvärde. Skogen är samtaxerad med annan kronoskog.

Rörande beskaflenheten m. m. av ägotterna Valsta 4²³, 4²⁴, 4²⁵ och 4²⁶ inhämtas av domänstyrelsens skrivelse och övriga handlingar följande.

Lotterna innehålla arealer om respektive 0,786, 0,8315, 0,818 och 0,81 hektar, allt åker. De bilda ett från huvudgården friliggande skifte, som gränsar till bebyggelsen vid Odensbackens samhälle. Lotterna, vilka sakna byggnader, ha jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 22 april 1938 utbudits till försäljning under hand men ha hittills icke funnit köpare. Lotterna äro för tiden till den 14 mars 1954 upplåtna på arrende till Adolf Carlsson mot en årlig avgäld av 280 kronor. De sambrukas med den av Carlsson ägda jordbruksfastigheten Valsta 13¹ om 10,785 hektar.

Lotterna ha intill år 1961 andel i Sibbasäckens dikningsföretag med en anuitet uppgående till 39 kronor 7 öre.

Taxeringsvärdet är 3 900 kronor jordbruksvärde.

Saluvärdet å huvudgården har av domänstyrelsen uppskattats till 127 000 kronor, varav 45 200 kronor för skogsmark och skog enligt av styrelsen i oktober 1951 fastställd värdering. Från skogsvärderingen har undantagits en klappalättstämpling om 1 178 m³ sk.

Å ägotterna har saluvärdet uppskattats till 9 750 kronor.

De i ärendet hörda myndigheterna ha icke haft något att invända mot försäljningsförslagen liksom ej heller *departementschefen*.

Utskottet. Kungl. Maj:ts försäljningsförslag biträdes av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må medgiva, att försäljning må ske av kro-noegendomen Valsta 4² i Askers socken, Örebro län, till egen-domens arrendator Erik E. Eriksson för en köpeskillning av 127 000 kronor samt av de från egendomen avstyckade ägo-lotterna Valsta 4²³, 4²⁴, 4²⁵ och 4²⁶ till arrendatorn av de-samma Adolf Carlsson för en köpeskillning av 9 750 kronor, båda försäljningarna på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

13:o.

Björka 2¹ i Örebro län.

Domänstyrelsen (skr. 28/12 1951) hemställer, att kro-noegendomen förra kaptensbostället 1 mantal Björka 2¹ i Kumla socken och Hallsbergs köping, Örebro län, skall enligt vissa närmare angivna villkor avyttras sålunda, att

huvudgården om 50,9 hektar säljes till egendomens arrendator Harry Karlsson samt återstoden av egendomen om 6,1 hektar säljes till Hallsbergs köping.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomens huvudgård, som är belägen i Kumla socken, 4 kilometer från Kumla stad och 5 kilometer från Hallsbergs järnvägsstation, är till den 14 mars 1952 utarrenderad mot en avgäld av 3 190 kronor för arrendeåret 1951/52. Ett område om cirka 4 kvadratmeter av huvudgården disponeras till år 1999 av Svenska Skifferoljeaktiebolaget för försöksändamål mot en engångsavgäld av 5 kronor. Ett till egendomen hörande, i Hallsbergs köping beläget område, benämnt Södra ängen, är utarrenderat till samma tid och till samme arrendator mot en avgäld av 470 kronor för nämnda arrendeår. Detta område har inkorporerats med köpingen enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 mars 1946. Huvudgården omfattar två skiften innehållande sammanlagt 50,9 hektar, därav 35,4 hektar tomt, trädgård och åker, 6,4 hektar äng, 8 hektar skogsmark samt 1,1 hektar annan mark. Området Södra ängen innehåller 6 hektar åker och 0,1 hektar annan mark. Åkern å hemskitet består till övervägande del av god lermylla och i övrigt av delvis sandblandad lerbjord. Omkring 20,2 hektar av åkern är täckdikad enligt plan. Till egendomen hör andel i Kumla häradsallmänning, varifrån för år 1950 erhållits en utdelning av 400 kronor.

Åbyggnaderna äro övervägande i gott skick. Ett antal mindre byggnader och den elektriska anläggningen i arbetarbostaden och ekonomibyggnaderna tillhöra arrendatorn. Elektriska ledningar, tillhörande Lantbrukarnas elektriska aktiebolag, äro framdragna över ågorna.

Taxeringsvärdet utgör å huvudgården 57 900 kronor, därav 53 400 kronor jordbruksvärde och 4 500 kronor skogsvärde, samt å området Södra ängen 8 500 kronor jordbruksvärde.

Saluvärdet å huvudgården har av domänstyrelsen uppskattats till 159 300 kronor, varav 11 500 kronor för skogsmark och skog. Återstoden av egendomen eller området Södra ängen, som Hallsbergs köping är intresserad av att få dispositionsrätt över, har åsatts ett saluvärde av 30 475 kronor.

I ärendet hörda myndigheter ha tillstyrkt försäljningsförslaget.

Jämväl *departementschefen* har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet har icke funnit anledning göra erinran mot försäljningsförslaget och hemställer förty,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Björka 2¹ i Kumla socken och Hallsbergs köping, Örebro län, skall avyttras sålunda, att huvudgården om 50,9 hektar säljes till egendomens arrendator Harry Karlsson för en köpeskillning av 159 300 kronor samt att området Södra ängen om 6,1 hektar säljes till Hallsbergs köping för en köpeskillning av 30 475 kronor, båda lotterna på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

14:o.

Kronoparken Laxå i Örebro län.

Domänstyrelsen (skr. 7/1 1952) hemställer, att av fastigheten Lindåsen 1^a under kronoparken Laxå i Laxå köping, Örebro län, skola säljas två områden om tillhopa 1,3166 hektar till Elektriska Svetsningsaktiebolaget för en köpeskillning av 100 000 kronor och på villkor i övrigt som angivits i ett rörande försäljningen upprättat förslag till köpekontrakt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Å områdena finnas tre bostadshus inrymmande tillsammans två lägenheter om två rum och kök samt åtta lägenheter om ett rum och kök. De användas av reviret till arbetarbostäder. Dessutom finnas fyra uthus. Byggnaderna äro gamla och tarva omfattande reparationer.

Bolaget har genom sitt dotterbolag, Laxå tomt- och byggnadsaktiebolag, förbundit sig att, därest köpet kommer till stånd, till kronan försälja en välbelägen tomt i köpingen i och för uppförande av nya arbetarbostäder.

Domänstyrelsens byggnadskontor har uppskattat värdet av de tre boningshusen till sammanlagt 101 400 kronor, vilket värde beräknats såsom skillnaden mellan å ena sidan kostnaden för nybyggnad av boningshusen och å andra sidan kostnaden för ombyggnad och modernisering av de befintliga boningshusen. Värdet av uthusen har beräknats till 6 800 kronor och markvärdet till 13 166 kronor. Sammanlagda värdet utgör alltså 121 366 kronor, som avrundats till 120 000 kronor. Efter underhandlingar med bolaget har köpeskillningen överenskommit till 100 000 kronor.

De myndigheter, som hörts i ärendet, ha liksom *departementschefen* icke haft något att erinra mot försäljningsförslaget.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet, att riksdagen må medgiva, att av fastigheten Lindåsen 1^a i Laxå köping, Örebro län, förenämnda två områden med en areal av tillsammans 1,3166 hektar må säljas till Elektriska Svetsningsaktiebolaget för en köpeskillning av 100 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som finnas angivna i förberörda förslag till köpekontrakt.

15:o.

Fläcksta 1^a och 2^a i Västmanlands län.

Domänstyrelsen (skr. 3/12 1951) hemställer, att kronoegendomen förra löjtnantsbostället 1 mantal Fläcksta 1^a och 2^a i Hubbo socken, Västmanlands län, skall på vissa villkor säljas till egendomens arrendator E. Th. Pettersson.

Om egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen, som är belägen 7 kilometer från Tillberga järnvägsstation och 13 kilometer från Västerås, är till den 14 mars 1952 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1950/51 utgick med 2 967 kronor 36 öre. Ägorna, som äro utlagda i ett skifte, innehålla en areal av 98,1 hektar, därav

42,3 hektar tomt och åker, 0,2 hektar äng, 53,8 hektar backar och skogsmark och 1,8 hektar impediment. Åkern, varav cirka 23 hektar är täckdikad enligt plan, består av god lermylla med i östra delarna fattigare och i de södra delarna rikligare humusinblandning. Arronderingen är i stort sett fördelaktig.

Av kronans byggnader är mangårdsbyggnaden moderniserad 1944. Logen, nybyggd 1938, är i utmärkt skick. Ladugården däremot är mycket dålig. Bostad för gift arbetare saknas. Egendomens arrendator äger ett magasin i utmärkt skick, den elektriska installationen och vissa andra anläggningar. Elektriska ledningar, tillhörande Hubbo—Tillberga elektriska distributionsförening, äro framdragna över ägora.

Egendomen har del i Siende häradsallmänning och i Aberga dikningsföretag år 1927. Årliga amorteringen och räntan å beviljat statslån för nämnda företag utgör 120 kronor 16 öre till och med år 1960 och 109 kronor 25 öre år 1961.

Taxeringsvärdet utgör 56 800 kronor, varav 43 300 kronor jordbruksvärde och 13 500 kronor skogsvärde. Brandförsäkringsbeloppet för kronans hus utgör sammanlagt 87 500 kronor.

Saluvärdet har uppskattas till 107 300 kronor, varav 68 900 kronor för skogsmark och skog enligt en av domänstyrelsen den 22 oktober 1951 fastställd värdering. Från uppskattningen har undantagits en klappalättstämpling om 526 m³sk.

I ärendet hörda myndigheter ha tillstyrkt förslaget.

Jämväl *departementschefen* har biträtt detsamma.

Utskottet. Som utskottet icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen 1 mantal Fläcksta 1¹ och 2¹ i Hubbo socken, Västmanlands län, må säljas till egendomens arrendator E. Th. Pettersson för en köpeskilling av 107 300 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

16:o.

Östjädra 2¹ i Västmanlands län.

Domänstyrelsen (skr. 3/12 1951) hemställer, att kronoegendomen förra kompanichefsbostället 1 mantal Östjädra 2¹ i Dingtuna socken, Västmanlands län, skall på vissa villkor säljas till egendomens arrendator Birger Ekbohm.

Rörande egendomens beskaffenhet m. m. meddelas följande.

Egendomen som är belägen 13 kilometer från Västerås och 2 kilometer från Dingtuna järnvägsstation, är till den 14 mars 1957 utarrenderad mot en avgäld, som för arrendeåret 1950/51 utgick med 2 689 kronor 13 öre. Ägora äro utlagda i ett skifte och innehålla 86,3 hektar, därav 43 hektar tomt och åker, 1,5 hektar äng, 39,8 hektar skogsmark och 2 hektar annan avrösningsjord. Åkern består av tämligen styv, delvis stenbunden lerjord. Den är till större delen täckdikad.

Av åbyggnaderna äro ekonomihusen gamla och i mindre gott skick. Ladugård och stall behöva nybyggas. Manbyggnaden och arbetarbostaden äro i behov av modernisering. Den elektriska anläggningen tillhör arrendatorn. Elektriska ledningar, tillhörande Älvkarleby kraftverk och Dingtuna elektriska distributionsförening, äro framdragna över ägorna.

Egendomen har del i Ellberga-Västjädra dikningsföretag 1950 och i Tuhundra häradsallmänning.

Taxeringsvärdet utgör 63 800 kronor, därav 41 900 kronor jordbruksvärde och 21 900 kronor skogsvärde.

Saluvärdet har uppskattats till 92 000 kronor. Härav belöpa 44 000 kronor å skogsmark och skog enligt en av domänstyrelsen den 22 oktober 1951 fastställd värdering. I uppskattningen ingår icke en klappalättstämplad virkespost om 1 067 m³sk.

I ärendet hörda myndigheter ha huvudsakligen tillstyrkt förslaget.

Departementschefen har biträtt detsamma.

Utskottet. Utskottet lämnar Kungl. Maj:ts framställning utan erinran och hemställer,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Östjädra 2¹ i Dingtuna socken, Västmanlands län, må säljas till egendomens arrendator Birger Ekbohm för en köpeskillning av 92 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

17:o.

Beträffande det av Kungl. Maj:t under punkten 17 i propositionen föreslagna markbytet kommer utskottet framdeles att avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 8 maj 1952.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Anderberg, Jon Jonsson, Näslund, Hjalmar Nilsson, Sundberg, Bror Nilsson, Ebbe Ohlsson*, Einar Persson och Mossberger; samt

från andra kammaren: herrar Johnsson i Kastanjegården, Jacobson i Vilhelmina, Antby, Andersson i Hyssna, Hægglom, Jonsson i Järvsand*, Svensson i Vä*, Lindström, Andersson i Långviksmon och Arweson;

dock att vid behandlingen av punkterna 7—17 herr Grym deltagit i stället för herr Sundberg, herr Pettersson i Dahl i stället för herr Svensson i Vä, fru Boman i stället för herr Hægglom och herr Nilsson i Varuträsk i stället för herr Jonsson i Järvsand.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1) vid *punkten 6* (Kronoparken Asa i Kronobergs län) av herrar *Näslund, Hjalmar Nilsson* och *Johnsson* i Kastanjegården;

2) vid *punkten 10* (Kronoparken Nöslinge höjden m. m. i Hallands län) av herrar *Pettersson* i Dahl och *Antby*.